

# לפרשת מטות ומסעי

## הקיצוניים

### פרופ' אבי לוי

בואו הפעם נחשוב על תופעה שמטרידה מאוד: אנו היהודים אבל בעיקר הישראלים תמיד יותר קיצוניים בכל:

בסוציאליזם, בקפיטליזם, בפמיניזם, בענייני "הגאווה" למיניהם, בזכויות האזרח, אף אם הם נגד עצמינו, באקטיביזם משפטי, בתספורות מוזרות וכאלו שבדיוק נוגדות את חוקי התורה, בצניעות, ועוד ועוד. גם בתחומים החיוביים והטובים: בצבא, בפיתוח, בהמצאות, ביצירתיות, ועוד ועוד.

**בכל אנו קיצוניים!! למה? מהו היסוד הגנומי של תופעה זו?**

הכל בפרשתינו:

כבר בפרשת פנחס ראינו איך עם ישראל נפל מבחינה רוחנית. הם נצמדו (לא סתם חיבור!!) לבנות מדין וזנו עימהן, אבל לא רק זה, הדרך לבעל פעור, עבודת האילים המוזרה, המדיינית, היתה פתוחה לפנייהם. הם לא דגלו ב"פעוריזם" בלבד אלא: נצמדו לבעל פעור!! "ויצמד ישראל לבעל פעור"

מה פירושה של היצמדות זו? על כך מספרת לנו הגמרא במסכת סנהדרין (טו,א): על סבטא בן אלס שהשכיר חמורו לנוכרית אחת והיה מהלך עימה. כשהגיעה לבעל פעור, מקום העבודה הזרה, אמרה לו: המתן רגע עד שאכנס ואצא. רצתה לעשות עבודתה שם. וכשיצאה אמר לה סבטא בן אלס: המתני לי עד שגם אני אכנס ואצא. אמרה לו: יהודי אתה!! לא איכפת לו. נכנס. פער בפניו של בעל פעור וקינח בחוטמו – זו תוספת מיוחדת של עבודה "למהדרין". כל כך "מוצלח" עד שהכומרים שהיו שם היו מקלסין אותו ואומרים: מעולם לא היה אדם שעבד את בעל פעור כך!!

הבנתם?! הוא פער הכי טוב והכי מתקדם והכי מהדרין מכל המדיינים!! עוד לא נולד פוער כמוהו מבין הגויים!!

זהו עם ישראל: יש לו שני הפכים תמיד ובאופן קיצוני- הם יכולים להיות הטובים והקדושים ביותר: בשעה שעושים רצונו של מקום אז אין אומה ולשון שיכולים לשלוט בהם. אבל בשעה שאינם עושים רצונו של מקום, כאשר הכוחות העילאיים שלהם מופנים לפעוריזם אז גם זה הם עושים בקיצוניות מופרזת. "יותר צדיקים מהאפיפיור"!! אצל עם ישראל הם יכולים להגיע לשלמות של הטוב אבל גם לשלמות של הרע. זה כנגד זה ברא אלוקים. כשאנו קוראים בהפטרות התוכחה בספרי ירמיה ובישעיה, אנו מוצאים הרבה פעמים דימויים של ישראל לגפן. "זאיך נהפכת לי סורי הגפן נכריה" (ירמיה, ב, כא). או: "כסוכה בכרם במלונה במקשה" (ישעיה, א, ח). או: "אסוף אסיפם נאום ה' אין ענבים בגפן" (ירמיה, ח, יג). מדוע דוקא הגפן?

הגפן הוא צמח מיוחד שכן יש בו אפשרות לשלוש ברכות: על ענבי בוסר מברכים בורא פרי האדמה, על הענבים הבשלים מברכים בורא פרי העץ. ועל היין מברכים בורא פרי הגפן. עץ הגפן הוא מבין החלשים שבעצים. אי אפשר להשתמש בעץ כמעט לכלום. אם נשרף כולו,

מתכלה לעומת שאר העצים. זהו הדימוי לעם ישראל. בלי המיוחד שהו, הרוחניות שלו: היין – הברכה המיוחדת שלא קיימת בשום צמח אחר, הוא סתם עץ חלשלוש. סוכה בכרם. בנבואות רבות תוארו ישראל כענבים שהפכו להיות באושים.

את זה לומדים מעוד עניין בפרשתנו. בפרשת פנחס ה' מצווה את משה: "צרור את המדיינים... על דבר פעור...". לא היה עדיין ביצוע. אבל בפרשה שלנו יש חזרה על אותו ציווי אבל בנוסח אחר: "...נקום את נקמת בני ישראל מאת המדיינים ואחר תאסף אל עמך". במלחמה המיוחדת הזו יש גם "צרור" וגם "נקום". צרור – זה הווה מתמשך. זה לא נגמר. זו פעולה שצריכה להתמשך כל הזמן. במלחמת מדיין יש גם נקמה של ה' במדיין. לא רק נקמת ישראל. מדוע? הקב"ה מצווה על נקמת בני ישראל במדיין. אבל משה בציווי שמופיע בצו הגיוס למלחמה הוא אומר: "...לתת נקמת ה' במדיין".

הרבה עמים נלחמו נגד בני ישראל. אז מדוע דוקא המלחמה במדיין היא מלחמת ה'? זהו מה שהסברנו בתחילת שיחתינו: ההיצמדות לבנות מדיין הביאה להיצמדות לבעל פעור אבל ישראל, כמו ישראל, כבר עשו זאת באדיקות ולמהדרין ביחס למדיינים עצמם. במקרה כזה משנאי ישראל הופכים להיות משנאי ה'. הם המדיינים בגלל הצמידות שיצרו גרמו לה' להעניש חזק את עמו. על זה הוא מבקש לנקום ולצרור. וזה הדדי: שנאת הגויים לנו היא בגלל שנאתם לה'! לכן זו נקמת ה' במדיינים. המדיינים לא נלחמו על ארץ על משהו גשמי. הם נגעו ועירערו את המהות של עם ישראל, שהרי בלעם כבר אמר לבלק: אלוקיהם של אלו שונא זימה. ובזה שגרמו לעם ישראל לזנות אחרי בנותיהם ולהיצמד לבעל פעור – ה' הוא זה שצריך לנקום בהם. כמו נקמת ה' בעמלק – כך נקמת ה' במדיין. אבל הגפן הזו שיש לה חולשות ויש לה נפילות יש לה בפוטנציאל של תוצר יחודי: יין עם ברכה מיוחדת ותפילותינו: "ופקוד גפן זאת וכנה אשר נטעה ימינך ועל בן אימצת לך...". כאילו אומרים לנו לה': אל יאוש מעמך. הגפן הזו אשר נטעה ימינך יש בה יין יש בה טוב. רק שאתה ה' צריך לפקוד אותה והטוב שבה יתגלה.